

Något att leva för USA:

"Den ljuva sommartid" omger oss. Ändå kan vi inte glömma att g pågår i världen. Inte bara ett men flera. Vi som befolkar denna härliga jord tycks inte kunna lösa våra konflikter. Varför blir det krig som ingen ha? Varför blir det inte fred som alla ropar efter?

Självhävdelse, prestige, hat och misstro - alla dessa faktorer bidrar till stegradet av konflikthot i världen. Och vi kan inte sitta och peka finger på andra från vår ljuvliga syrenberså i försommar-Sverige. Vi har också våra egna hemmakonflikter att lösa.

Som människor har vi alla en del i den böljande, universella kampen mellan det onda och det goda i världen. Tar vi upp kampen för att det goda skall vinna, finner vi att den ger oss något att leva för. Vi finner hopp.

I förra numret av Ny Värld inbjöds läsarna att berätta om vad som gett dem hopp. Vi kan återge en del av de insända bidragen, skrivna från mycket olika utgångspunkter. En dansk företagsledare skriver om sin livslånga kamp mot arbetslösheten och en ung kvinna ger sina intryck från möten med människor i ett u-land. En ungdomsledare berättar om kampen för fred i ett östeuropeiskt land. Vi får vardagsnära skildringar från svensk långvård och från ett daghem i Finland.

Vi tackar alla som skrivit och hoppas att Ny Värld får förmedla erfarenheter av liknande slag även i fortsättningen

Red.

Den vanliga människan - nyckeln till framtiden

"Det finns inget andens handikapp", säger svenskättlingen Carl Jackson från Minneapolis i nedanstående intervju. Han är delvis förlamad av slaganfall. Familjen har gått igenom många prövningar. De var en av värdfamiljerna för den amerikanska aktionen under våren 1982 med temat "En värld i nöd - är vi fria nog att ha omsorg?", med deltagare från många länder. Familjen Jacksons liv är på många sätt en spegelbild av de kriser och förändringar som USA genomgått från 30-talsdepressionen till Vietnam och Watergate.

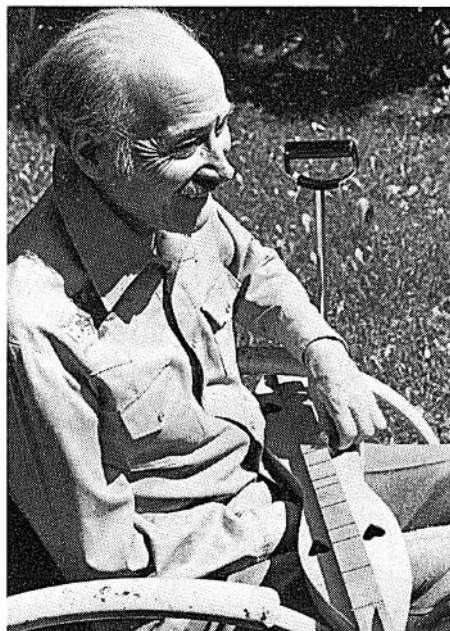
Carl och Lela Jacksons hem i norra Minneapolis' arbetarkvarter är inte stort. Men vartenda hörn är maximalt utnyttjat. I övervåningen finns det två små sovrum. I det ena sover Carl

och Lela. Ur det andra flyttade dottern Karen ner till soffan i vardagsrummet-matsalen för att lämna rum för mig under några innehållsrika veckor med aktionen "Are we free enough to care?" i Minnesota. Nere i källaren hade man just inrett ett litet sovrum. Där bodde två kanadensiska gäster.

I det jacksonska hemmet är dörrarna alltid öppna, och en brokig skara människor strömmar in under alla tider på dygnet. Den katolske biskopen kommer för att träffa arbetare från Rio. Indianer som arbetar för att bevara och utveckla sin kultur finner vänner och bundsförvanter hos Jacksons. Barn och barnbarn kommer en kväll för att fira Lelas 70-årsdag. En ung flicka visar stolt upp sin fem dagar gamla pojke - det första barnbarnsbarnet!

"Att ha lidit mycket är som att tala många språk. Man förstår dem alla." De orden är textade på en tavla hos Jacksons. Och familjen har lidit

Forts. sid. 2

Carl Jackson i färd med att tillverka en dulcimer, ett traditionellt amerikanskt instrument.

Den vanliga människan – nyckeln till framtiden

Forts. fr. sid. 1

mycket. Carl drabbades för några år sen av ett slaganfall som förlamade högra kroppshalvan. Men det förlamade inte hans klara intellekt, hans goda ögon och hans sångröst.

Han och Karen är ibland engagerade för att sjunga på sjukhus och i kyrkor. De sjunger på svenska – immigrantsånger – och andliga visor på engelska och svenska. Karen spelar dulcimer, ett typiskt amerikanskt instrument som Carl tillverkat med sin enda funktionsdugliga hand, den vänstra. Karen, som är skådespelerska, visar också dockteater. Mellan sångerna berättar Carl för andra sjuka och handikappade:

– När jag fick slaganfall ville jag dö. Jag bad till Gud att han skulle ta mig hem. Men han hade något annat i beredskap för mig: att ha omsorg om andra som har det svårt. Jag ber mycket när jag sitter i min rullstol. Det finns inget andens handikapp.

En dotter, Heidi, dog 19-årig i hjärncancer. En annan dotter som var mycket fäst vid Heidi, blev så förtvivlad att hon började knarka. Under tre år led familjen med henne tills hon genom ett under blev fri. Karen, som är den äldsta dottern, förlorade sin man efter bara 25 dagars äktenskap.

Lela gick i sin ungdom igenom hela det helvete som drabbade många amerikanska arbetarfamiljer under 1900-talets första decennier. Hon berättar:

– Min mor dog när jag var två år gammal. Pappa gav sig ut på luffen och vi syskon inkvarterades i olika familjer. Ofta svält vi. En påsk var jag så hungrig att jag stal ett par påskkäg. Jag fick stryk, rymde, blev infångad och fick mera stryk. Pappa dök upp ibland och tog oss med till en annan stat. Jag älskade honom fast han kom och gick.

Arbeta fick jag alltid göra sen jag var liten. Det gick an när jobbet bestod i att plocka jordgubbar och ännu bättre när vi var körsbärsplöckare, för då kunde vi gömma oss i träden och äta körsbär. Ibland sov vi i en lada, ibland i skogen. Emellanåt gick jag i skolan och läste allt jag kunde komma över. I två år flyttade jag runt med "migratory workers" – nomadiserande jordbruksarbetare, som drack och bytte fruar och män. Jag lärde mig att slåss och att rida.

PÅ RYMMEN

En av mina bröder fick stipendium därför att han varit med i första världskriget. Han blev lärare. Han försökte göra en fin dam av mig och satte mig i skola. Men jag rymde, blev fasttagen och inspärrad på en uppfostringsanstalt för oförbätterliga ungdomar.

En dag när jag sluppit ut mötte jag Carl. Han var den första människa som verkligen brydde sig om mig. Han var min motsats: varmhjärtad och med glimten i ögat. Min familj var irländsk, hans svensk. Han hade elva syskon och de bodde i ett pyttelitet hus. Både han och hans pappa jobbade vid järnvägen. Hela familjen spelade olika instrument och sjöng.

Vi gifte oss och fick två barn, men sen höll det på att gå isär. Vi var alltför olika. Jag tänkte ge mig iväg. Just då bad mig en god vän som arbetade på ett sjukhus att komma med ett möte för andlig och moralisk upprustning. Här talade kristna människor, arbetare och andra. Jag trodde inte på Gud – de kristna jag träffat hade slagit och utnyttjat mig. Men det här var *ärliga* kristna! – par dagar senare kom Carl med på ett möte. Nästa morgon hade var och en av oss, utan att den andre visste om det, samma tanke: att vara stilla och försöka lyssna till Gud. En klar tanke slog ner som en blix i mig: att be Carl om förlåtelse för att jag aldrig ett ögonblick tänkt på hur svårt det måste vara för honom att leva med en så genomsjälvisk människa som jag.

HEM SOM ÄR OASER

Nu har de delat ljuvt och lett i 50 år. Lela har lätt att uttrycka sig, både i tal och skrift. Hon och Carl och den övriga familjen delar gärna med sig av sina erfarenheter av hur ett 'hopplöst' äktenskap mellan omaka makar inte bara kan lapas ihop utan bli till en inspirationskälla för andra. Sådana hem där det sker är som oaser i öknen. Lyckligtvis finns det fler oaser av den sorten än man tror i USA, där nära 50% av äktenskapen slutar i skilsmässa. Några helgon har Carl och Lela aldrig varit. Men folk kommer till deras hem därför att de lidit mycket och förstår dem som lider, av handikapp, arbetslöshet, knark, sorg, sönderslitna mänskliga relationer, eller av brist på mål och mening i livet.

Lela och Carl Jackson

Bror Jonzon

"Indiens fattiga – och vanliga jobbiga typer"

Marja Ekdahl från Göteborg var en av de yngre svenska deltagarna i den konferens som vid årets början hölls på Asia Plateau i Panchgani. (Se NV 1/82.) Konferensen hade som tema "Dialog om utveckling" och följdes av flera mindre industriseminarier. Marja har också hunnit med att uppleva städer och landsbygd i olika delar av Indien.

För första gången på många år kan jag stämma in i en lovsång till Gud, sa en ung arbetare från Pune i västra Indien. Min fru var mycket sjuk och ingen medicin eller behandling hjälpte. Då blev jag så bitter – jag rev sönder alla bilder som påminde om Gud i vårt hem och jag vände mig ifrån honom. Nu ska jag be om förlåtelse och gottgöra allt det här.

Inspirationen till sitt beslut fick den mannen vid ett möte där alla troende – muslimer, kristna och hinduer – tog del med sång, musik och bön. En sådan samlingsstund hålls vid varje industriseminarium på Asia Plateau i Panchgani, centrum för moralisk upprustningsarbete i Indien.

Mr Forbes, också han från Pune och chef för firman J N Marshall, fick den klara tanken att bygga ett sjukhus för sina anställda. Alla som bodde inom tre mils avstånd är välkomna. Det inbegriper också ett stort slumområde.

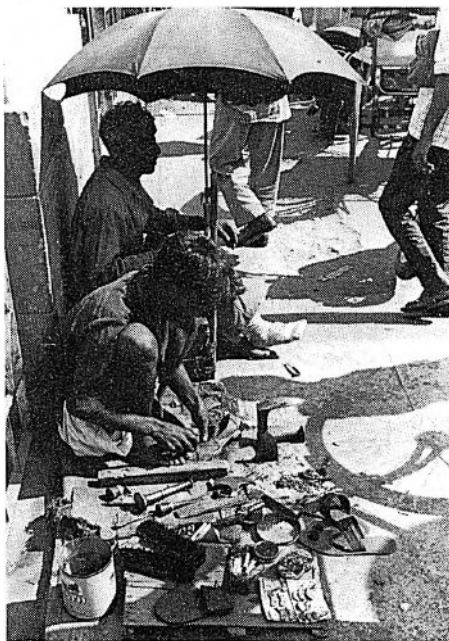
En stor delegation kom till ett annat industriseminarium som hölls i Jamshedpur i östra delen av Indien. Det ligger

i ett ofantligt gruvområde med svåra sociala problem, korruption och en stark och livaktig maffia. Mr S Jha som är anställd vid gruvan ankom till industriseminarieriet mycket uppskakad. Två fackföreningsledare i hans gruva hade blivit kidnappade och hittats döda. För att börja arbeta på försoning beslöt S Jha att skriva en lista på de män som han hatade och be dem om förlåtelse. Vi vet att han börjat med detta arbete men just nu när jag skriver får vi höra att hans närmaste granne blivit mördad. Så det krävs mod av S Jha att fortsätta kampen för vad som är rätt.

Industriseminarierna har på-

gått de senaste åtta åren. I runt tal 50 arbetstagare, fackföreningsledare, tjänsteman och arbetsgivare kommer till Panchgani varje månad från alla delar av Indien. De kommer för att finna nya vägar ut ur lockouter, strejker, mutaffärer och ofta stora personliga problem.

De senaste 30 åren har utvecklingen gått fort inom Indi-

"Vi befinner oss i Delhi och vi ser allt som är värt att se, och det är inte lite i denna kulturrika stad. Ibland kan jag inte fatta att detta är 1982. Om det inte vore för bilarna skulle man tro sej vara 100 år tillbaka i tiden. Hästskjutsar och cykelvagnar, färggranna turbaner, kossor och getter, bussar, prinsessor i gult och rött, smutsiga tiggare – allt i en enda röra, och dofterna... Brända mandlar, kobajs, rökelse, äkta läder, gammal urin, söt parfym och nybakade chapatis. New Delhi flottare än Paris och Old Delhi som en resa genom 'Tusen och en natt'..."

Ur ett brev från Delhi

ens industri. Indien producerar nu t ex fartyg, stål, datateknik och gödningsmedel. Trots att 80% av befolkningen är sysselsatta inom jordbruket spelar industrin en viktig roll för framtiden.

Själv har jag förstått att det är en sak att ha medlidande med Indiens fattiga, men att verkligen älska och bry sig om vanliga, jobbiga typer är en annan. En arbetare från Pune, som kom till Panchgani, tömde hela risfatet, ämnat för sex personer, på sin tallrik. Han fortsatte likadant med de andra rätterna och sen knäppte han med fingrarna och ville ha mer, utan någon som helst hänsyn till de andra vid bordet. Det kokade inom mig av ilska och irritation. Jag gjorde allt för att undvika honom och slippa servera vid hans bord. Men tack vare andras kärlek, omsorg och mod att utmana honom förändrades hans inställning, så att han på sista mötet kunde ställa sig upp och förklara: – Jag har varit en diktator i mitt hem. Jag brukar äta sex ägg till frukost varje morgon och om inte allt är tillfredsställande slår jag min fru. Jag äter alltid först utan tanke på om det finns tillräckligt kvar för resten av familjen. Jag vill be dem alla om förlåtelse och hädanefter äta tillsammans med min fru och mina barn.

Detta kan tyckas vara en liten sak, men med tanke på kvinnoförtrycket i detta land är en sådan attitydförändring förutsättningen för nya värderingar. Och med tanke på den dynamiske mannen tvivlar jag inte på att hans förändring sprider sig som ringar på vatten. Så för en kritisk svensk är det mycket inspirerande att se hur verklig förvandling är möjlig såväl i människors hjärtan som i industrin.

Något att leva för – vad ger oss hopp?

Hemma ...

Så härligt det är att vakna! Men hur ofta tackar jag för en ny dag? Tacksamhet och tillfredsställelse är glömda begrepp nu för tiden. Vi får lära oss att först och främst vara *kritiska*. Visst är det nödvändigt att vara kritisk ibland. Men jag tror att vi ofta glömmar kvar "kritiska glasögon" på näsan så att vi bara ser det som är negativt.

Just tacksamhet borde vara själva min hållning till livet. För jag är privilegierad som har allt jag behöver materiellt sett och som aldrig har vetat av svält, förföljelse eller krig.

Den största anledningen till tacksamhet är ändå oberoende av levnadsstandard och andra yttre förhållanden: vissheten om att Gud alltid är med mig, tryggheten i att få gå i hans ledning.

Jag har en ovana som ofta gör mig tämligen nerstämd, därför att den är egoistisk, upptar och rör till mina tankar och ger mig en känsla av otillfredsställdhet som går ut över både mig själv och andra. Då och då äter jag en massa, även om jag inte är speciellt hungrig, äter det jag kan finna, bara för att göra det.

Någon sa att det tyder på att det är något som saknas i mitt liv, men vad det skulle vara som saknades förblev en gåta för mig. Nu förstår jag plötsligt att det är *tacksamhet*: tacksamhet för alla de många små tingen som Gud ger varenda dag.

Att vara tacksam är också ett sätt att lära sig ha omsorg om andra. Då blir inte omsorgen en börda och ett offer – men helt enkelt att jag vill att andra ska få del i det jag själv är tacksam för!

Kjersti, 19 år, från Tromsø.

på dagis ...

"...en bit av vardagen från mitt arbetsfält", skriver föreståndaren för ett barndaghem i Helsingfors:

Markus, sex år, orkar definitivt inte med heldagsvård i stor grupp utanför hemmet. (Hans mor vägrar diskutera alternativa vårdformer). Markus protesterar effektivt dagligen. Med raseriutbrott. Då får han åtminstone för tillfället lite mera uppmärksamhet än sina 19 kamrater.

Så händer det en dag: Mitt tålamod och min konstruktiva fantasi tar ett abrupt slut, jag tar ett stadigt tag i Markus präktiga kalufs och föser ut honom i rummet bredvid för att rasa ut.

När mor infinner sig för att avhämta sonen för dagen, blir jag utskälld: "Det är ert fel att Markus får hysteriska utbrott. Hemma får han dem inte." I barns och fullvuxnas närvaro utgjuter hon sin vredes skålar över mitt huvud. Jag ber om ursäkt för "luggisen", men stänger mitt hjärta. Jag är trött och sur. Det går två hela veckor innan jag inser att min bitterhet verkligen är synd.

På hemvägen från söndagsgudstjänsten slår mig en klar tanke: tacka Gud också nu! För vad? För utskällningen! Och be om förlåtelse för din bitterhet. Det märkliga händer: I samma ögonblick som jag tackar för förödmjukelsen försvinner min trötthet och bitterhet. Jag skrattar av lättnad, tackar för undret i mitt hjärta och beslutar att be Markus' mor om förlåtelse vid första tillfälle. Då jag gör det, öppnar hon sitt hjärta och erkänner att sonen ingalunda är utan dylika vettlösa utbrott hemma heller. Så inleder vi ett bättre samarbete för sonens bästa.

Margareta Sundell

i långvården ...

Judith Lann arbetar deltid som biträdande avdelningsföreståndare vid Stora Ekebergs långvårdsklinik mellan Skara och Skövde.

– Många gånger har jag känt mig desperat när jag tänkt på ungdomen och Sveriges framtid, säger hon. Men på min arbetsplats har jag fått nytt hopp. Ungdomar som jobbar här gör en stor positiv insats för patienternas bästa. Det var för några månader sen som vi beslöt att medverka i ett försök på en av avdelningarna, berättar Judith. Så långt som möjligt ville vi genomföra kateterfri vård. Detta betydde i början mer arbete, mer passning av patienterna. Men det betydde också mer närkontakt med dem.

– Ungdomarna som jobbade på den avdelningen, dag- och nattpersonal inräknad, började visa en kärlek och omsorg jag aldrig kunnat tro vara möjlig. Omställningen tog flera veckor och i många fall behövdes det oändligt tålamod. Så småningom fick man allt fler patienter upp ur sina sängar. De började kunna sköta sina toalettbesök på bestämda tider, de började kunna äta i matsalen med andra patienter. Detta i sig själv betydde att matlusten blev bättre.

– En i vissa fall alltför teknisk sjukvård har bundit åldringar vid sängen. En massa sömnmedel och ibland lugnande medel har behövts. Men nu när vi radikalt förändrat metoderna på avdelningen tar det mig inte mer än tio minuter att dela ut medicin till 24 patienter i stället för en timme eller två. Nattsömnen har blivit bättre, delvis tack vare att man kommit upp ur sängarna på dagarna, helt enkelt lärt sig gå och fått lust att leva igen.

– Vi blev på ett nytt sätt vänner med patienterna i vår ▶

Brytningstid

Här sitter jag på tröskeln
till ett nytt kapitel
i mitt liv
och dinglar med benen

Förväntningarna och
undringarna är otaliga
jag ser fram emot
fortsättningen på livet
samtidigt med bävan

När jag tänker tillbaka
fylls jag av tacksamhet
över all nåd kärlek

la händelser och vänner

Jag är också rädd för det svåra
för det kommer komma
Hur kan jag annars förstå
glädjen utan sorgen?

Du Herre har nollställt mej
alla mina drömmar och idéer
är Dina nu

Du har bollen och jag väntar

Anette Hellekant

närkontakt med dem. Många av dem har inga anhöriga som kommer och hälsar på dem. Vi på avdelningen blev deras familj.

— En gång hörde jag från ett angränsande rum en av flickorna tala med en patient som alla fruktade, därför att hon visat sig vara extra besvärlig och outhärdligt tjatig. Men när på en ängel tyckte jag den här flickan var, när hon tog alla klagomål med vänlighet och kunde säga något positivt i varje mening.

— Nu när det klankas på ungdomen, vilket man ju ofta hör, tänker jag på de här pojkar och flickor som jag jobbar med i sjukvården. Den omsorg och kärlek de visar, inte bara på den här avdelningen som jag beskrivit, ger mig hopp för framtiden.

Intervjuare: Gerd Jonzon

Förbjuden fredssymbol

Veckan efter påsk gjorde jag tillsammans med några kamrater från Karlstad och Göteborg en resa till DDR. Vi åkte dit för att få se hur kyrkan och framförallt det kyrkliga ungdomsarbetet fungerar där.

Under en mycket intensiv och intressant vecka fick vi träffa och samtala med många ungdomar. De var mycket ivriga att höra om Sverige men också att berättat om sin egen situation.

Försvarsundervisningen i skolorna, militärtjänst, ja, fredsfrågor överhuvudtaget var något som ständigt kom tillbaka i diskussionerna.

Kyrkan i DDR har nämligen på eget initiativ tagit upp fredsfrågorna till debatt, delvis från andra utgångspunkter än den fredspropaganda som östtyska staten sedan länge drivit bl a i form av annonskampanjer.

Från början var statsmakterna välvilligt inställda till att kyrkan också tog upp fredsdebatten. Tillåtelse gavs att anordna en veckolång samling om fred i november förra året. Till denna fick man tillstånd att trycka upp ett tygmärke med texten "Svärd till plogbillar", ett citat ur Mikas bok i Gamla testamentet. På märket finns en bild av en staty som Sovjet skänkt till FN-huset i New York. Statyn föreställer en man som smider om ett svärd till en plogbill.

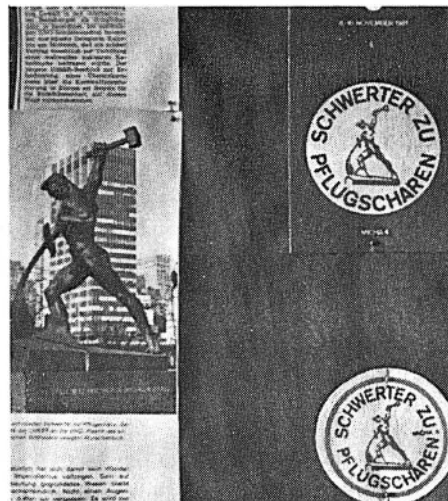
Under parollen "Rättfärdighet Nedrustning Fred" genomfördes fredsveckan med stor uppslutning både av människor inom och utom kyrkan.

Ganska snart upptäckte staten att kyrkans idéer om hur man skulle få fred inte riktigt överensstämde med deras egna och bromsarna slogs till. Numera är tryckstocken till tygmärket beslagtagna och de som bär märket riskerar att bli tagna av polisen och få märket bortsprättat. En halvårsgammal freds rörelse har alltså fått sin enda gemensamma symbol illegaliserad.

Men kyrkan fortsätter att samla tusentals ungdomar till

gudstjänster med fred och frihet som tema. Många av de ungdomar vi träffade bär fortfarande märket trots riskerna.

Men vad är det då som ger de unga östtyskarna hopp och mod att fortsätta fredsdebatten, mod att stå upp för det de tror är riktigt?

"Svärd till plogbillar". T v Sovjets fredsstaty, t h de evangeliska kyrkornas omtvistade fredsmärke. Foto: Molander

Jag frågade Henrik, en arton-årig kille. Utan en sekunds betänketid svarade han: "Kristus är vårt hopp". Efteråt har jag funderat vidare på det han sa. Självklarheten han sa det med förvånar mig fortfarande. Hans svar gav mig hopp. Kristus är de unga östtyskarnas hopp. Plötsligt något som förenar mellan länder som annars ofta utpekade som motståndare i ett kommande krig.

Men hur kan Kristus betyda att jag och Henrik kan hoppas? Jo, genom att det finns någon som är starkare än all samlad ondska. Någon som har mer sprängkraft än världens alla atombomber tillsammans. Någon som har fler och bättre lösningar på världens problem än alla skarpa hjärnor tillsammans kan tänka ut. Någon som trots sin våldighet bryr sig om just mig. Dessutom säger han sig behöva min hjälp för att skapa en bättre och rättvisare värld. Det är något att få mod, inspiration och hopp ifrån.

Leif Nahmfeldt

Vita och indianer i USA:

Uppriktighet öppnar dörren

För 20 år sen när jag sist besökte Amerika var indianernas framtid någonting som egentligen bara intresserade några experter och ett fåtal framsynta politiker. Nu har frågan kommit i fokus för uppmärksamheten i USA.

Minnesota är den enda stat där indianerna på sina reservat har legal rätt att styra sig själva, stifta lagar, ta ut skatter och föra krig. I ett museum i St. Paul, Minnesotas huvudstad, såg jag en utomordentlig utställning om hopi-indianernas kultur. Jag besökte också ett indianreservat nere vid Minnesotafloren mitt i det område där det s k indianupproret 1862 kostade många vitas och indianers liv. Där visas en skakande och instruktiv stillfilm om kriget, sett ur indianisk synvinkel. Dit kommer dagligen flera busslastar med skolklasser och turister.

Under aktionen med mottot

"En värld i nöd - är vi fria nog att ha omsorg?" fördes en intensiv dialog med indianer. En kväll samlades indianer och vita kring en katolsk biskop som just återvänt från Guatemala, där människor dagligen dödas, både indianer och vita. Biskopen berättade om detta och nämnde i förbigående att han gått igenom en 'omvändelseupplevelse' i Rom under Vatikan-konciliet i början av 1960-talet.

En ung indian kvinna, rak, stolt och bitter, med sitt lilla barn vid bröstet, frågade: - Jag har svårt att tro på sådant. Varför behöver en präst omvända sig?

- På två år hade jag gjort fyra års arbete, svarade biskopen. Jag var oerhört stressad och led av perfektionism. Som om jag skulle kunna frälsa mig själv genom att arbeta hårt! Det var just det som var felet med Amerika på 1950-ta-

let: vi var så självsäkra. I Rom gick det upp för mig att Gud älskar mig och vill dela sitt liv med mig. Plötsligt fick denna sanning ett personligt innehåll.

Biskopens ärlighet öppnade ett stolt och misstroget hjärta på glänt, det upptäckte jag ett par dagar senare när jag åter träffade indiankvinnan hemma hos mitt värdfolk i Minneapolis.

Denne biskop, Raymond Lucker, är biskop i det stift där striderna utkämpades 1862. Han har en stor föregångare i biskop Benjamin Whipple, 1822 - 1901, som av indianerna kallades "Straight tongue" ("Den oklurna tungan"). När 300 indianer skulle avrättas 1862 for han till Washington och förmådde president Lincoln att reducera antalet till 38. Whipple sa när upproret började: "Vi kommer till slut att finna att vi skördat precis det som vi sått."

Bror Jonzon

Vägen till omvårdnadsforskning

● Elisabeth Hamrin blev med kand i begynnelsen av 50-talet i Uppsala. Hon tillhörde också en studentgrupp som frilansade över hela Sverige med skådespelet "Vi är morgondagen". Gruppen, som var knuten till moralisk upprustnings internationella verksamhet, representerade ca 12 nationer. Hon träffade andra än medicinare och började fundera på hur övriga ungdomar hade det i världen och vilka samhällen de levde i. Hon avbröt studierna, for till USA och deltog i volontärt arbete både för vita och färgade. Efter tre år i USA verkade hon på samma

sätt i ett gruvidistrikt i Ruhr under ett år. Hon träffade sjuksköterskor ute på fältet och började intressera sig för deras utbildning och fundera över om inte sjuksköterskan kommer patienten som individ närmare än läkaren.

Efter att ha "gjort upp" med sig själv och betvingat både egna och andras fördomar blev hon sjuksköterskelev vid Sophiahemmet. Hon tyckte det var roligt med vårdarbetet men hade lite svårt att acceptera hierarkin. Som färdig sjuksköterska tog hon sina baskunskaper som med kand till grund och blev lärare i

anatomi, fysiologi, medicinsk sjukvård och långtidssjukvård i Uppsala.

Där träffade hon bl a Ingrid Heidenborg och upplevde liksom hon att sjuksköterskorna själva måste utveckla vårdarbetet till fromma för patienterna och sjuksköterskorna själva. Ville man genomföra radikala förbättringar, då måste man forska!

Elisabeth Hamrin blev forskningsregistrerad 1975, avslutade sitt första forskningsprojekt 1976 och startade följande år det stora projekt om aktivering av slaganfallspatienter som hösten 1981 resulterade i avhandling och doktorsdisputation. Hon blev därmed sjuksköterskekårens första med dr, såvida man inte som den förste skall räkna Elisabeth Dillner som 1961 promoverades till med hedersdoktor som erkänsla för de insatser hon hade gjort för sjuksköterskeutbildning och sjukvårdshistoria. Elisabeth är doktor i medicinsk vetenskap i ämnet klinisk fysiologi med inriktning mot omvårdnad.

Saxat ur artikel av Eva Bohm i tidningen Sjuksköterskan, maj 1982. Utgivare Svensk sjuksköterskeförening.

Mötesplats för nationer

BRÅDSKANDE — ANDLIG OCH MORALISK UTVECKLING är temat för sommarens konferens i Caux, Schweiz, konferenscentrum för moralisk upprustning. Den börjar den 10 juli och avslutas den 29 augusti. Inom ramen för huvudtemat arrangeras en rad specialkonferenser.

Är du intresserad av att *Europa och Nordamerika samarbetar* för att tjäna och hjälpa en värld i nöd? Kom då till det europeisk-amerikanska symposiet Caux 14 - 18 juli.

Är du intresserad av *familjer som fungerar och är öppna för världen*? Kom då till familjekonferensen i Caux 23 juli - 2 augusti.

Är du intresserad av *hälsovård* som är inriktad på hela

människan och hela samhället? Kom då till den konferens för folk från vårdsektorn och andra intresserade som arrangeras 6 - 8 augusti.

Är du intresserad av *Afrikas väg till framtiden*? Schweiz är ett av de få länder i världen där afrikaner från hela kontinenten kan mötas. 48 afrikaner från nio länder inbjuder till konferens i Caux 14-22 augusti.

Är du intresserad av en *gemensam uppgift för världens industrier*? Kom då till konferensen 24 - 29 augusti för ansvariga inom industrin, facket och näringslivet.

Mera information om Caux genom Idé och Kultur, Sveavägen 34, 6 tr, 111 34 Stockholm. Tel. 08/10 34 56 el. 67 02 80.

Afrikanska röster

Den 18 april firade Zimbabwe sin 2-åriga självständighet. Dagen innan samlades omkring 150 människor i Etnografiska muséets hörsal i Stockholm under temat "Zimbabwe - land i blickpunkten". Som hedersgäster deltog Zimbabwes representant i Norden, ambassadör Sifas Zhou fru och fem barn. Ambassadören berättade om fyra angelägna problem som man satsar på att lösa:

1. Att repatriera 500.000 flyktingar.
2. Att finna nya hem åt dem.
3. Att återuppbygga vägar, skolor, sjukhus och brunnar.
4. Att hjälpa de människor till försoning som bara en månad före självständigheten bekämpat varandra.

- För att genomföra repatrieringen, återanpassningen och återbyggnaden kunde vi få miljardtals dollar från de rika länderna, fortsatte ambassadör Zhou. Men för att åstadkomma försoning kunde inga pengar i världen vara oss till hjälp. Den måste bli en gåva och vi har insett att den måste vara en gåva från Vår Herre, en gåva från någon som står över oss människor. □

"Korrumpade människor kan aldrig bygga ett progressivt samhälle", sade Isaac Amata, Nigeria, vid ett afrikanskt seminarium i Zimbabwe. Vi saxar ur Amatas tal:

Nu måste vi mobilisera alla som verkligen älskar Afrika för en ny kamp: att bygga den moraliska infrastruktur som garanterar en jämn och trygg utveckling.

Det räcker inte med idealism. I mitt land avsatte armén den civila regeringen och förklarade sig vilja rätta till det som var fel. Alla jublade. Efter sex år erkände ledaren för militärregeringen att korrruptionen tilltagit och, vad som var värre, att den tagit överhand i regeringens egna led.

Våra utvecklingsplaner kommer att smidas, eller slås sönder, på det städ som består av människans karaktär. Vi måste försäkra oss om att detta städ består av ett material som är hållfast och varaktigt.

Ingen ledare har monopol på laster eller dygder. Som män och kvinnor som blivit betrodda med en kontinent, måste vi lära oss på nytt att ta vara på våra bröder. □

Sagt om Caux:

"Den ström av andligt liv som utgår från en liten plats ovanför Genève sjön och som är känd i hela världen som moralisk upprustning, betecknar en utveckling som tillhör det mest betydelsefulla och lovande i vår tid. Efter andra världskrigets slut blev Caux en plats där möten kunnat äga rum regelbundet mellan människor av olika raser, politiska uppfattningar och klasstillhörighet, ditkomna från konfliktzoner som varit ett hot mot världsfreden. Caux har gjort utomordentlig tjänst genom att hela tiden sammanföra människor av skilda synsätt och motsatta ståndpunkter. Detta gör att försonings- och fredstankar lättare kan bryta igenom i en värld av alltmer ökande konflikter och spänningar. En aldrig så liten del av berättelserna från Caux avslöjar hur ett förvånande stort antal politiska och sociala problem och raskonflikter kommit under behandling och även funnit sin lösning. Jag är övertygad om att Guds ande är i verksamhet där."

Kardinal Franz König, katolsk ärkebiskop i Wien, ur förord till boken *The World at the Turning* av Michel Sentis och Charles Piguet, utgiven 1982. Distribution i Sverige: Idé och Kultur, Stockholm.

Nästa nummer

av *Ny Värld* utkommer i september.

Valår eller inte valår - håller Sverige på att bli ett myglarnas och fifflarnas land? Kan vi bryta trenden? Läsare inbjuds att skriva kring temat

FIFFELFRITT SVERIGE - HUR?

Vad händer när man möter fiffler, upptäcker att man kanske själv är del av det och försöker göra något åt det?

Bidrag bör sändas till redaktionen före den 10 augusti.

Red.

Krig mot arbetslösheten

"Jag har förklarat krig mot arbetslösheten. Vem vill vara med?" frågar Alfred Nielsen, Silkeborg, Danmark, i nedanstående artikel. Nielsen var i många år ordförande i den danska träindustrins arbetsgivareförening.

1938 deltog min fru och jag i en konferens i Visby på Gotland. Konferensens syfte var att söka efter Nordens andel i att förena och försona en värld på krigets brant.

Frank Buchman, initiativtagare till Oxfordgruppen och dess arbete för andlig och moralisk upprustning, var med i Visby. Han var övertygad om att efter den väckelse i stor skala som vi upplevt i samband med Oxfordgruppens genombrott i Norden, skulle nästa steg komma, och det steget var revolution: en kristen världsrevolution som skulle leda till renässans, pånyttfödelse av människor och nationer.

Min fru och jag blev klara på att vår uppgift var att resa hem och börja krig mot arbetslösheten, Danmarks värsta problem. Hitler hade förväntat världen genom att göra slut på arbetslösheten. Han dirigerade arbetskraften till rustningsindustrin och motorvägsbyggena ("Autobahn"). Men när vi sökte Guds ledning i stillheten kom tanken: ni kommer att ledas så att ni kommer att vara med om att avskaffa arbetslösheten som fria människor i ett fritt samhälle.

Vi var tre som möttes i Silkeborg. Vi beslöt inbjuda 30 från olika samhällsområden: facket, arbetsgivarna, jordbruket, husmödrarna, skolorna, kyrkorna o s v. Jag inledde mötet med orden: "Jag har förklarat krig mot arbetslösheten. Vem vill vara med?" Vi grundade en lokalavdelning av Landsföreningen för arbetslöshetens bekämpande (LAB). Alla 30 anmälde sig och betalade 100 kr var som medlemsavgift.

Kring Silkeborg finns det

Alfred Nielsen

mycket skog. För de 3000 kr som vi fick in i medlemsavgifter köpte vi stubbrytare och verktyg för att stycka stubbarna i timmerskogen. Arbetslösa familjeförsörjare fick låna stubbrytarna för att bryta och klyva 20 m³ per familj, vilket motsvarade en familjs behov av ved för en vinter. Under de följande åren försåldes flera hundratusen kubikmeter. Exemplet manade till efterföljd. LAB hjälpte också till med att finna arbetsplatser och utbildning för arbetslösa ungdomar. Allt detta genomfördes i nära samarbete med facket.

Vi erbjöd familjer och husägare att värma upp bostäderna med "stödved" som vi kallade LAB-veden. Även om den ibland var besvärligare att använda än annat bränsle, visade det sig att många köpte den när de fått information om vad det hela gick ut på. Dessutom visade sig "stödveden" vara precis vad vi behövde 1940 när det blev ont om kol under kriget och ockupationen.

Civilingenjör
Lennart Sjögren
Trossnäs Gård
660 52 EDSVALLA

Utgivarkorsband

1975, när vi trodde att arbetslösheten var i stort sett övervunnen kom vi in i en ny kris. Den orsakades av "slit och släng"-samhället och den begynnande oljekrisen. Då satte vi igång med en aktion för återanvändning. Husmödrarna ombads att skilja papper, glas och metall från annat avfall och lägga det i containers, vars innehåll vi skickade vidare till återanvändning. Experterna i Silkeborgs stadsförvaltning kunde inte föreställa sig att husmödrarna skulle gå med på att sortera avfall på det sättet. Men det gjorde de när de fick reda på vad det var frågan om. De var t o m glada att en sådan möjlighet erbjöds!

En arbetslös ung man i Haderslev, en annan stad i Jylland, fick för några år sedan den tanken att han, i stället för att gå arbetslös, skulle föreslå två kamrater att besöka alla hem i staden för att avhämta allt som folk ville slänga bort. Kommunen gick med på att betala dem mellanskillnaden mellan försäljningspriset för det som annars skulle ha kastats bort och den avtalsmässiga lönen. Det hela fungerade tillfredsställande och genomförs nu överallt i det län där Haderslev ligger.

Det går att utnyttja alla resurser på det riktiga sättet om vi beslutar att det skall ske. Varenda människa kan finna sin plats och sin uppgift i en nyskapande revolution. Vad som behövs är att vi alla använder de medel som står till vårt förfogande för helhetens bästa.

*Översättning och redigering:
Bror Jonzon*

Ny Värld, organ för Stiftelsen för Moralisk upprustning, utkommer med 6 nummer per år. **Utgivare:** Idé och Kultur, Sveavägen 34, 6 tr, 111 34 Stockholm. Tel. 08/10 34 56. **Prenumerationspris** per kalenderår: Sverige och Finland Skr 35:—, postgiro 70 98 70-0, Idé och Kultur, Stockholm. **Lösnummerpris:** Skr 3:50. **Ansv. utgiv.:** Lennart Sjögren. **I redaktionen:** Håkan Ahlman, Gunlög Fur, Bror och Gerd Jonzon, Nils-Erik och Ann-Kristin Särnbrink. **Produktion:** Lars Rengfelt. **Distribution:** Alf Söderlund. ISSN 0347-2272. Schmidts Boktryckeri AB, Helsingborg 1982.